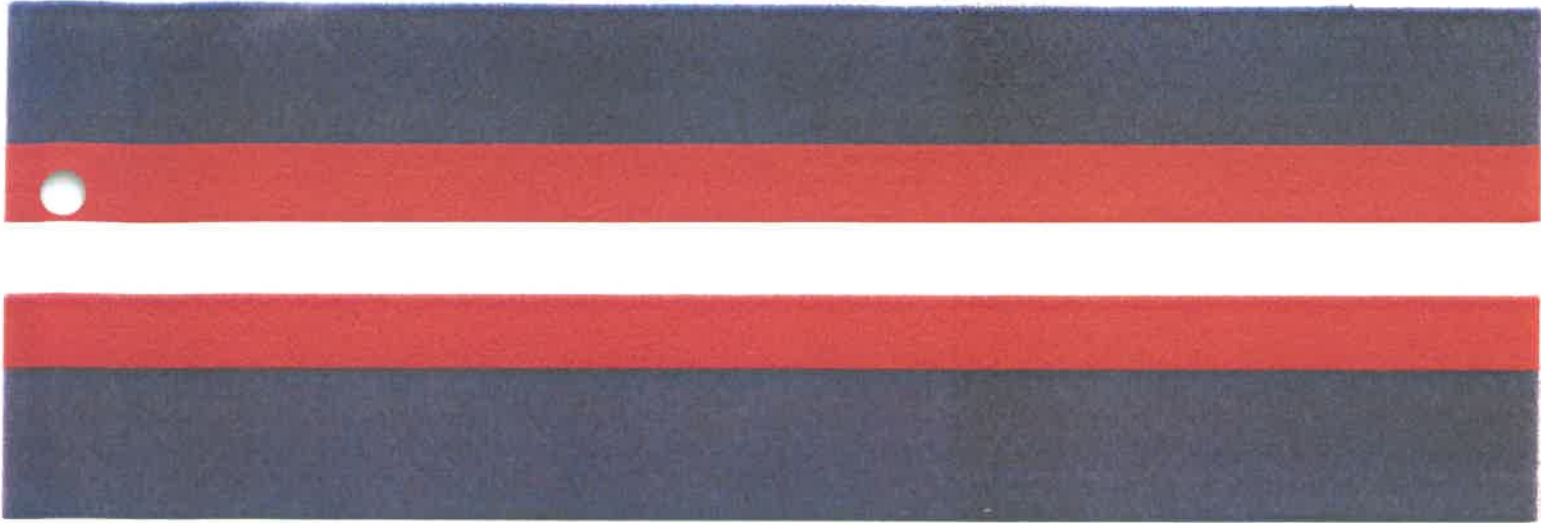

Erindringer om besættelsestiden

Eli Valdemar Nielsen

Født 1927

Boede 1940-44 hos sine forældre i Lundtofte, lærling.

Delte illegale blade ud. Undgik i 1944 arrestation og kom til Sverige. Vendte tilbage med Den Danske Brigade.

Dengang jeg drog afsted.-

1940 - 9. april - jeg gik i 2' frie mellemskoleklasse, solen skinnede den dag, og det var bestemt vi skulle til skoletandlæge. Vi kørte på cykle op ad bakken fra Lundtofte mod kirken kl. har været ca. 11.00. Pludselig kom der en stor sort flyvemaskine, det var en Heinkel 111, med maskingeværerne hængende ud af næsen - med de sorte kors lignede den en stor stærk stål-fugl, med et skrækindjagende udseende.

Sådan begyndte det.-

Tiden gik jeg blev 17 år, og var begyndt at få indblik i hvad en besættelse af fremmede betød. Tyskerne skærpede deres forholdsregler mod befolkningen, og det illegale arbejde blomstrede i forhold hertil, eller måske var det omvendt.- Det blev den videre udvikling i det illegale arbejde som skulle få indflydelse på min nærmeste fremtid. Jeg var kommet i forbindelse med nogle af mine gamle skolekammerater, som allerede arbejdede under jorden, den ene af disse var medleder af Studenternes Efterretningstjeneste's bladgruppe i Lyngby. Her blev jeg inrulleret som uddeler af blade, dette fandt jeg meget interessant, og der var altid nok at gøre. Jeg husker specielt en morgenstund, kl. var ikke 6.00 da H. stillede uden for, ringede med sin cykleklokke indtil jeg stak hovedet ud af vinduet, hvorpå han råbte - op med dig der er aviser - og til vi skulle på arbejde kl. 8.00 var vi i fuldt sving med at uddele "flyveblade" - det var opfordring fra Danmarks frihedsråd til generalstrejke i august 1944.-

December den 6. 1944 - skete der noget "uventet", gestapo havde fået nys om, hvorfra ved jeg ikke, at en hvis herr R. på den fabrik, altid var i besiddelse af illegale blade, den her omtalte R var lagerarbejder, og jeg forsynede ham rigeligt, det gik sådan til, at gestapo indfandt sig på kontoret hvor jeg som lærling var skrankepasser, jeg spurgte uvidende hvem de var, men det ville de ikke oplyse, jeg fastholdt at hvis de ville tale med chefen, måtte jeg vide hvem de var - så brølede den ene - Det tyske sikkerhedspoliti - jeg skal love for jeg blev hed om ørerne, men det endte altså med at R blev taget med for at komme i forvaring, som det hed.

Da d'herer var draget afsted, var der en der fik travlt med at rydde op i skufferne, kl. var ca. 15.30. Da kl. var 17.00 var jeg ude af døren, hjem og brænde alt hvad der kunne røbe mig. Jeg forklarede far og mor hvad der var foregået og hvad der kunne ske, de var meget ked af at jeg havde rodet mig ind i "noget", men det var dog klart at jeg skulle forsvinde for en tid. Kl. var ca. 18.20, da de kom, jeg var gået i gården, far sad og hørte dansk udsendelse fra england, ude i gården så jeg et glimt af en bil, som lignede den herr R var blevet hentet i - jeg ventede et øjeblik, og så kom den rigtignok tilbage med stor fart, dørene smækkede - og så var jeg væk - alt hvad jeg kunne løbe, ned gennem haverne og til Virum hvor jeg tilbragte den første nat hos nogle bekendte. Derhjemme var gestapo blevet rasende, da mor fortalte jeg lige havde været her - far truede de med pistol til at fortælle hvor jeg var og min bror kjeld fik en på siden af hovedet så han røg over i sofaen - men ingen viste jo hvor jeg var, så det kunne de godt have sparet sig. Gestapo sad jeg ventede på mig til kl. 24.00, så var de vist blevet klar over at det var blevet en "svipser". Da de gik stjal de min cykle, som jeg aldrig så mere. Jeg boede rundt omkring en tid i Virum, Lyngby, København og Lyngby. Medens jeg boede i Lyngby, var jeg nede på Rådhuset og tale med K. vor leder. Vi stod og talte på bagtrappen, og pludselig siger K. som ved en indskydelse, kom - jeg tror den er gal - vi gik op i en opgang ved siden af rådhuset, og ikke 30 sekunder efter at vi havde forladt bagtrappen, spærrede gestapo alle udgange, der var razzia. H. som også var ansat på rådhuset blev afsløret, da de fandt hans mappe med et uheldigt indhold, men ikke fanget da han til alt held var i byen på dette tidspunkt. Så skulle jeg til Sverige, det ville tage flere måneder for S.E. at skaffe mig over, da ruterne over sundet var fuldt belagt langt frem i tiden. Det hele havde taget hårdt på mor, og min bror erik, sørgede for at jeg ret hurtigt kom over, han gjorde et stort arbejde, ligesom han sørgede for de 500 kr. som turen kostede. Og så kom afgangsdagen, den 28.december 1944 - det gik i taxa fra Lyngby til struensegade 33, her var der samlecentral, da jeg kom ind ad døren var der ikke et menneske, men da de hør-

te hvem jeg var, var der pludselig 7 andre bag gardiner, døre og skabe. Det varede et øjeblik, så kom der 2 taxi - og afsted gik det til et sted i nærheden af enghave plads, derfra gik det efter en forud aftalt plan gennem gader, kolonihaver og marker til et lille "skibsværft" 2 brædder blev løsnet i plankeværket og så blev man trukket indenfor, med et ordentlig snuptag, her var der nemlig farligt ! Tyskerne havde patrulier i området.- Vi blev lodset ned i en motorbåd hvor der i forvejen var en eller to kvinder og et barn.på et par år, og det gik hverken dårligere eller bedre end at ungen gav sig til at vræle, på en eller anden måde blev dette stoppet omgående, det var også en nødvendighed.- Så afgang kl. var ca. 16.50, og så gik det fra et sted i sydhavnen til et stykke uden for amager, hvor der var omstigning til en mindre fiskebåd, her tabte jeg min mappe med mine egendele i vandet men fik den dog fisket op igen, da vi så skulle til at sejle stod skibet på grund, men løs kom den då, skipperen sagde nogle fåle ord, vi var ialt 9 og et barn, og båden var kun beregnet til 6 , det var nemlig ikke nogen stor båd. Så fuld damp på og afsted gik det ud i den kolde nat - ud i Køge bugt. Båden var som før nævnt overlæsset og jeg måtte sammen med en polak, som var desserteret fra den tyske marine, sidde på dækket og holde fast i masten, for ikke at blive skyllet overbord, bølgerne slog ustandseligt ind over os og vi var dyngvåde. Ude i Køge bugt blev der svinget skarpt mod øst og kl. ca. 22.00 var vi i land i sverige, Skanør - vi var alle forkomne, af søsyge o. lign. Skipper sagde - jeg troede ikke vi havde klaret den , vi har passeret flere tyske kontrolbåde - vi klarede den altså , men skipper klarede den ikke han blev 5 dage senere arresteret af tyskerne, hans skæbne kender jeg ikke.

Fra nu af gik det lettere, det første svenskerne gjorde ved os var at få os hen på den stedlige kro, hvor de trakterede os på udsøgt gæstemaner, vi fik hvad vi forlangte, kaffe, brød, mad, øl, mælk eller sodavand det var en overmåde venlig modtagelse, i samme øjeblik den sidste var færdig med sit måltid, holdt der 2 store taxi uden for døren, vi kørte så til Kalmø, hvor vi ankom kl. ca. 24.30, vi blev indkvarteret på en skole som var indrettet til formålet, og efter alle strabadserne, faldt vi snart

i søvn. De næste dage gik med afhøringer, og lægeundersøgelser. Da dette var i orden blev vi sendt til forskellige flygtningelejre rundt om i Sverige. Jeg blev sendt til en drengeforlægning i Klenshyttan v/Ludvika i mellemsverige. På den første del af rejsen havde jeg selskab med polakken som var fra Pozen, en Italiener fra Milano, en franskmand fra Marseille og en hollander fra Rotterdam, da der lidt senere stødte en svensk marine-soldat til var det et noget internationalt selskab. De nævnte udlændinge var alle deserteret fra den tyske krigsmarine i Danmark. Jeg ankom til drengeforlægningen og boede her ca. en uge hvorefter jeg rejste til Halsingborg, til nogle bekendte. Her var der jo ikke længere end at man kunne se til Danmark, og det var underligt ikke at kunne rejse hjem. Medens jeg var i Klenshyttan havde jeg indgivet begæring om at blive tilsluttet de frivillige danske politisoldater som de blev kaldt, og det varede ikke længe før jeg fik besked om at jeg skulle give møde i Ronneby ved Karlskrona den 5. februar 1945. Jeg ankom samme dag til forlægningen sammen med en hel del andre, som senere blev tilknyttet samme deling som jeg. Vi kom addeles omgående i træjen da Generalstaben ventede et snarligt tysk sammenbrud, den første morgen jeg stod op troede jeg mine ben var brækket så hårdt havde den første dag taget på mig, vi trænede, og trænede, og vi trænede hårdt, uddannelsens mål var at gøre os til "commandosoldater" da der var gået 3 uger blev vi erklæret for kampduelige til fronten - men vi manglede dog en del før vi var fuldt uddannede - men en ting var sikkert nu, blev der brug for os så skulle vi også med - dette var med til at gøre os interesseret i at yde det mest mulige. Og vi kom med - den 4. maj kom budskabet - GÅR KLAR FOR AFREJSE TIL DANMARK, KAMPKLAR - alt var som i en bikube, svenske militærbiler kørte op i lange rækker og om morgenen den 5. maj var vi i Halsingborg, klar til overfart, klar til at bruge det vi havde lært gennem de hårde måneder, hvis det skulle blive nødvendigt. Rygterne svirrede 1' batalion er i kamp, næsten tilintetgjort o.s.v. spændingen blev næsten uudholdelig, så blev vi indskibet på en motorgalease fra Aalborg, og så et sidste farvel Sverige, og tak for denne gang. Vi blev eskorteret af svenske marinefartøjer og flyvemaskiner

halvdelen af vejen over sundet, herfra overtog den danske flottillie bevogtningen, med skudklare geværer, og bajonetterne påsat nærmede vi os Helsingør og kl. 1.00 var vi atter i Danmark.- Folk var ellevilde, vi blev behandlet som konger alt hvad vi forlangte fik vi mad, øl og cigaretter. Da den første modtagelse var overstået blev vi indkvarteret i en eller anden gård i Helsingør. Tyskerne lagde vi ikke meget mærke til de var så fredelige som får, derimod var der frihedskæmpere overalt, de havde allerede overtaget bevogtningen af de mere vigtige ting, alt i alt var det en meget fredelig erobring af Helsingør, for mange der havde ofret lange tider i træningslejre var dette lidt af en skuffelse, de havde troet der var mere brug for dem. Den første nat tilbragte vi ombord på isbryderen, "Dan" da vi var kommet ombord sejlede den lidt uden for havnen. Kl. 6.00 næste morgen gik vi iland igen, efter morgenmaden, gik vi lidt rundt på egen hånd og kl. 1.00 var det afgang igen, denne gang med København som mål, turen ned langs kysten var storslået i det skønne forårsvejr, lysegrønt og med tusinder af dannebrogssflag, det første stop, gjorde vi i Rungsted, hvor pigerne overøste os med blomstergrene, videre gik det mod Hellerup, hvor rejsens mål var. Vi marcherede til en gård et eller andet sted, og folk var helt vanvittige, de råbte og skreg som om vi havde vundet hele krigen. Da kl. var ca. 20.00 var der afgang fra Hellerup med Oehlenschlägersgade's skole som mål, vi marcherede gennem byen, og jeg tror ikke frontkæmperne fra 1864, har fået en mere storslået velkomst. Folk opførte sig som gale, ja som om de var tossede oven i hovedet, de råbte hurra og leve ustandseligt, øste blomster, og konfetti over os, det gik så galt, at da vi nåede Vesterbros Torv kunne vi ikke komme igennem for mennesker, fuldkommen desperate, de slog os på hjelme og skuldre, nogle benyttede lejligheden til at få den første omfavnelser af danske piger i lang tid, ja sikke dog et roderi - det mindste det lignede var soldater på march, dette er noget et menneske aldrig glemmer. Vi nåede langt om længe skolen - efter ca. 3 dage her blev vi sendt til Sønderjylland, nærmere betegnet Kolding, her var modtagelsen også stor, vi blev privat indkvarteret, og rigtig godt forkælede, tjenestetiden bestod for det meste af kedelige vagter ved forskellige opsamlingssteder af tysk krigsgods.

Efter ca. 14 dage i Kolding blev vi sendt til Tønder, her skete der en lille smule mere, vi havde forskellige vagter, og assisterede englænderne med at visitere de tyske soldater, som i endeløse rækker var på vej sydpå - ja der var meget mere end tyskere der var mænd og drenge fra næsten alle Europas lande frivillige og tvungne indrullerede, det var et trist syn at se ungarnske drenge ikke over 15 år, komme slæbende med alt hvad der var nødvendig til livets ophold, i pjalter - uden sko, med huller, åbne sår på fødderne. Sådan gik tiden med lidt af hvert, fra det store og eventyrlige det var i de første dage efter modtagelsen, var det nu begyndt at blive mere dagligdags. Den danske Hær var under oprettelse. Fra tid til anden havde vor deling med chefen i spidsen, lavet så mange "numre" at Batalionschefen ikke ville se os inden for sine døre.- Det resulterede i at vi blev sendt til Kolding igen, hvor vi endte vore dage med gemen vagttjeneste. Fra tiden vil jeg altid mindes fyre som, Tito, Ras, 57, Amerika, Lille viggo, Bananen, Rosinen, Bornholm og Huda.

Den nye Danske hær var en realitet, vor tid var forbi - men hvor jeg end vender mig, og hvor jeg end kommer, så vil jeg aldrig glemme tiden og kammeraterne fra Danforce.

Vi blev hjemsendt fra Haderslev Kaserne den 10.juli kl. 15.00 1945.

12/7 - 1952

E.N.